

Zonale procedure werkt nog niet soepel Moeilijke start, verbeteringen gaan langzaam

Met de inwerkingtreding van Verordening 1107/2009 in 2011 heeft de zonale procedure zijn intrede gedaan. Deze is bedoeld om het toelatingsproces van een gewasbeschermingsmiddel te verkorten en om dubbel werk te voorkomen. In de praktijk valt dit tot nu toe tegen. Het is nog een lange weg naar een goed werkende zonale procedure.

Inmiddels functioneert de zonale procedure ruim 2,5 jaar. Hoe staat het er nu mee? Zijn de beoogde voordelen al merkbaar? Wat werkt goed en wat kan beter? Hoe zit het met het vertrouwen tussen de lidstaten?

We vroegen het aan Annette Smits en Krin de Kraker. Annette Smits is account manager internationale betrekkingen bij het Ctgb, onze nationale toelatingsinstantie. Het Ctgb is dit jaar voorzitter van de stuurgroep van de centrale zone. Krin de Kraker is werkzaam bij Nefyto-deelnemer DuPont. Hij is registratiespecialist voor de Benelux en zonaal coördinator voor de centrale zone.

Verordening

“Voordat Verordening 1107/2009 van kracht werd, gold Richtlijn 91/414”, vertelt Annette Smits. “Omdat dit een richtlijn was, hadden lidstaten meer vrijheid bij het uitvoeren ervan. Een verordening is dwingender. Die schrijft voor dat alle lidstaten op dezelfde manier te werk gaan. Maar, zeker in het begin, was het een probleem dat hier nog geen duidelijke afspraken over waren. Zo laten bijvoorbeeld de richtsnoeren veel ruimte voor eigen interpretaties.”

Krin de Kraker beaamt dit: “De lidstaten zijn het onderling nog niet eens. Maar de industrie moet een dossier samenstellen waar iedereen tevreden mee is. Je kiest er dan voor om je te conformeren aan de grootste gemene deler. Inmiddels zien we hierin wel verbetering. Maar dat heeft, mede door de grote werklust

Zonale procedure in het kort

Voor de zonale procedure voor de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen is Europa verdeeld in drie zones: centraal, noordelijk en zuidelijk. Nederland ligt in de centrale zone, die zich uitstrekt van Ierland tot Roemenië. Eenvoudig gezegd werkt de zonale procedure als volgt. Eén lidstaat fungeert als rapporteur, doorgegaan gekozen door de toelatingsaanvrager. De toelatingsinstantie van die lidstaat beoordeelt het dossier van het gewasbeschermingsmiddel waarvoor de aanvraag is ingediend. In principe nemen de andere lidstaten binnen de zone het oordeel van de rapporteur over en voegen daar eventuele nationaal-specifieke eisen aan toe voor de nationale toelating.

bij de nationale toelatingsinstanties, lang geduurd. En we zijn er nog lang niet. Een aandachtspunt voor de industrie is het nauwkeurig samenstellen van de toelatingsdossiers. Hier zitten soms nog administratieve foutjes in.”

Annette Smits vult aan: “Een deel van de dossiers valt nog onder het overgangsrecht. Die zijn op een datum ingediend waarop Richtlijn 91/414 nog gold. Er zijn dus twee stromen in de toelatingsdossiers, wat het extra ingewikkeld maakt.”

Een andere complicerende factor

is dat er drie soorten zonale indeling zijn. Voor de zonale procedure zijn er drie zones, voor werkzaamheid vier zones en voor residuen twee zones.

Wetenschappelijk

De stuurgroep van de centrale zone richt zich vooral op procedurele thema's. “Daarin zijn inmiddels stappen gezet, hoewel nog steeds verbetering mogelijk is”, stelt Krin de Kraker. “De wetenschappelijk-inhoudelijke afstemming is tot nu toe onderbelicht gebleven. Daarin moeten nog flinke stappen worden gezet. Hierbij gaat het vooral om het inter-

ECPA: 'Tot nu toe geen voordelen'

ECPA, de Europese koepelorganisatie van de gewasbeschermingsindustrie, is kritisch over de zonale procedure. Dit zegt ECPA in haar publicatie 'ECPA Position on the future revision of Regulations 1107/2009 and 396/2005': “De zonale procedure is bedoeld om de toelatingsbeoordeling te stroomlijnen en de toelatingsprocedure efficiënter te maken voor zowel de overheid als de industrie. Tot nu toe is dat niet gelukt en heeft de zonale procedure nog geen voordelen opgeleverd. ECPA maakt zich zorgen over de toepassing van de zonale procedure, gezien de vertragingen en overschrijdingen van de termijnen. ECPA wil graag handreikingen doen voor verbetering.”

preteren van de richtsnoeren in relatie tot de nationaal-specifieke eisen.”

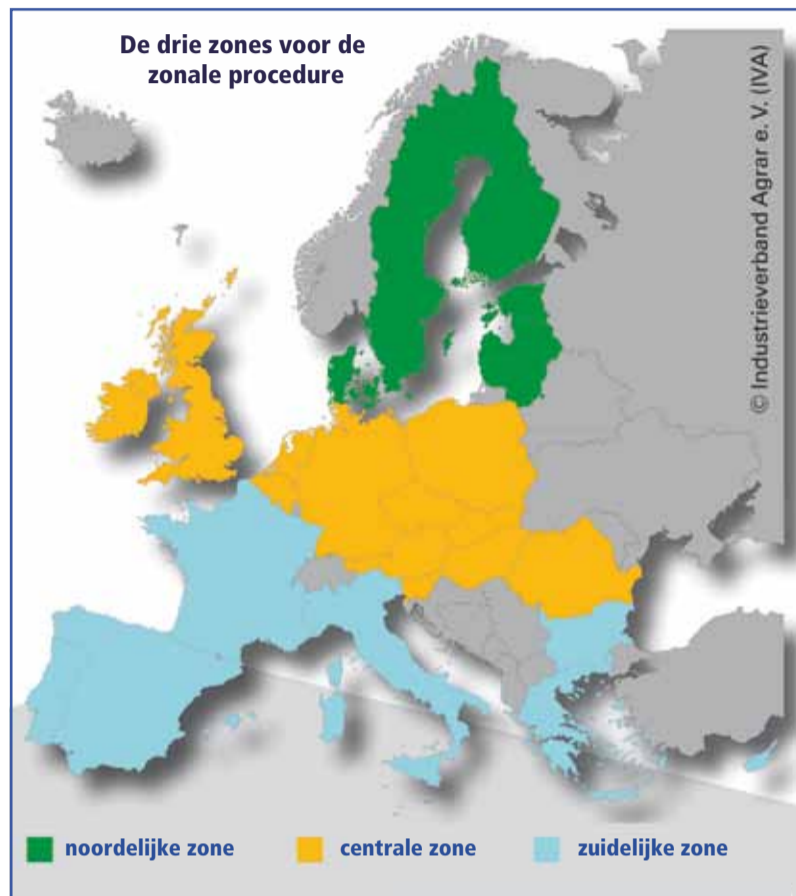
Daarin wil het Ctgb als voorzitter van de stuurgroep verbetering realiseren, aldus Annette Smits. “Dat doen we onder meer door op internet een aantal fora te starten, waarin experts kennis en ervaringen kunnen uitwisselen. Met als doel de resultaten daarvan aan te bieden aan de stuurgroep en de afspraken die daaruit voortkomen te borgen.”

Onderling vertrouwen

Voor het goed werken van de zonale procedure geldt de voorwaarde dat er voldoende onderling vertrouwen is tussen de toelatingsinstanties van de lidstaten binnen een zone. Immers, zij laten een belangrijk deel van de beoordeling over aan een andere lidstaat. Hoe staat het met dit vertrouwen?

“Dat heeft tijd gekost, maar inmiddels is het onderling vertrouwen in orde”, vindt Annette Smits. Krin de Kraker gelooft dit, maar merkt op: “Dat heeft zich nog onvoldoende vertaald naar de praktijk. ‘Op de werkvloer’ merken we het nog niet zo.”

De toelatingsinstanties zijn zich hiervan bewust, weet Annette Smits. “Daarin willen we nu een slag maken. Het Ctgb heeft zich als

antwoordt Annette Smits. “Maar het begint nu op gang te komen.”

Praktijk weerbarstig

Op papier is het idee achter de zonale procedure goed. “Maar de praktijk is weerbarstig, met een complexiteit die moeilijk was te voorzien”, constateert Annette Smits.

Krin de Kraker sluit zich hierbij aan. “De zonale procedure vraagt een cultuurverandering, met name van de toelatingsinstanties. Dat is moeilijk. We zijn er nog lang niet met de zonale procedure.” ■

In het kort

- Met de inwerkingtreding van Verordening 1107/2009 in 2011 heeft de zonale procedure zijn intrede gedaan. Deze is bedoeld om dubbel werk te voorkomen en toelatingsaanvragen sneller af te handelen.
- De lidstaten en de toelatingsaanvragers hadden moeite met de overgang naar de zonale procedure. Daardoor was het een moeilijke start. Dit is inmiddels verbeterd, maar het is nog verre van optimaal. Procedureel is er al meer afstemming, maar wetenschappelijk-inhoudelijk moet er nog veel gebeuren.
- Er is steeds meer onderling vertrouwen tussen de nationale toelatingsinstanties, maar voor de industrie is dit in de praktijk nog niet merkbaar.
- Het Ctgb wil haar voorzitterschap van het Central Zone Steering Committee benutten om de zonale procedure in de praktijk beter te laten werken.

Annette Smits, Ctgb: “De praktijk is weerbarstig, met een complexiteit die moeilijk was te voorzien.”

Krin de Kraker, DuPont: “De wetenschappelijk-inhoudelijke afstemming is tot nu toe onderbelicht gebleven. Daarin moeten nog grote stappen worden gezet.”

Makhteshim-Agan heet voortaan Adama

Het moederbedrijf van Nefyto-deelnemer Makhteshim-Agan Benelux en Nordic introduceert wereldwijd een nieuwe naam: Adama. Hierin zijn alle activiteiten op het gebied van gewasbescherming ondergebracht. De overgang naar de nieuwe naam vindt gefaseerd plaats, land voor land, vanaf april 2014. Het proces wordt naar verwachting in achttien maanden afgerond. Makhteshim-Agan (straks Adama) heeft haar hoofdvesting in Israël. De naam Adama komt van het Hebreeuwse woord voor 'aarde'. Het weerspiegelt de focus op agrariërs en illustreert daarmee de inzet van het bedrijf om landbouw over de hele wereld efficiënter en effectiever te maken. ■

GEWASBESCHERMING MENSENWERK

Olaf van Campen

Olaf van Campen werkt sinds 2010 bij Nefyto-deelnemer Makhteshim-Agan Benelux en Nordic (binnenkort ADAMA). Hij werkt voor 50 procent op de afdeling productontwikkeling en voor 50 procent op de afdeling marketing als business support manager.

"Ik heb gestudeerd aan de Hogere Landbouwschool in Leeuwarden. Ondanks dat mijn ouders niet de landbouw werkzaam zijn, voel ik mij toch als iemand van agrarische afkomst. Dat komt doordat mijn beide grootvaders een akkerbouwbedrijf hadden in de Noordoostpolder. Ik heb daar altijd veel gewerkt, ook toen de bedrijven overgingen naar de volgende generatie. Ik ben getrouwd met een boerendochter en ik woon in de polder, in Emmeloord. In mijn vrije tijd ben ik nog regelmatig op de boerderij te vinden." Na zijn opleiding heeft Olaf van Campen drie jaar gewerkt in de import en export van consumptieaardappelen bij de HZPC in Joure. Daarna zes jaar lang als landbouwvoorlichter akkerbouw bij DLV Plant. In 2010 maakte hij de overstap naar de gewasbescherming, door bij Makhteshim-Agan te gaan werken, waar hij al vanaf het begin productontwikkeling en technische ondersteuning doet.

Olaf van Campen: "Gewasbescherming biedt veel uitdagingen."

'Gewasbescherming is dynamisch en belangrijk'

"Voor productontwikkeling zijn Scandinavië en de Baltische staten mijn werkgebied. Daar reis ik dan ook vaak naartoe. Ik doe daar de veldproeven voor het toelatingsonderzoek van nieuwe middelen. In deze veldproeven wordt de werkzaamheid van de middelen onderzocht. Veldproeven moeten onder meer worden gedaan in het land waar de toelatingsaanvraag wordt gedaan. In deze landen gaat het vooral om graan en koolzaad. De resultaten van deze onderzoeken verwerk ik in het toelatingsdossier. Vervolgens verzorgt onze registratie-afdeling de toelatingsaanvraag."

Scandinavië en de Baltische staten liggen in de noordelijke zone voor wat betreft de zonale toelatingsprocedure. "De landen in deze zone werken goed samen, bijvoorbeeld in de uitwisseling van gegevens. Bovendien is de noordelijke zone kleiner dan de centrale zone, waar Nederland in ligt, en zijn de klimatologische verschillen minder groot."

Voor zijn functie business support manager is de Benelux het werkgebied van Olaf van Campen. "De werkzaamheden hiervoor zijn heel divers. Denk aan het geven van presentaties aan klanten, coördineren van demonstratieproeven, introduceren van nieuwe producten enzovoorts."

De overstap naar gewasbescherming was voor Olaf van Campen een bewuste keuze. "Het internationale karakter van deze baan spreekt me aan. In mijn vorige werk kwam ik nauwelijks buiten Flevoland en ik wilde juist graag over de grens. Daarnaast had ik de behoefte om mij meer te specialiseren, na een aantal jaren over de volle breedte in de akkerbouw bezig te zijn geweest."

Die specialisatie werd gewasbescherming. "Wat mij daarin aanspreekt, is dat gewasbescherming heel dynamisch én belangrijk is. Voedselproductie kan niet zonder gewasbescherming, maar tegelijk heb je daarin soms de publieke opinie tegen je. Ik vind het een uitdaging om gewasbeschermingsmiddelen geregistreerd te krijgen en te behouden."

De dynamiek van gewasbescherming zit hem niet alleen in de toelating, legt Olaf van Campen uit. "Er zijn voortdurend nieuwe ontwikkelingen in de teelten, er komen steeds nieuwe ziekten en plagen bij. Kortom, er gebeurt veel waarop de gewasbescherming moet inspelen. Ik vind dat een mooie uitdaging. Eenzelfde uitdaging vind ik ook in mijn sport wielrennen. Ik heb tijdens het evenement Alpe d'Huzes de Alpe d'Huez zes keer op een dag beklommen. En deze zomer fiets ik de Marmotte, een zware tocht over 180 kilometer in de Franse Alpen. Je kunt dus zeggen dat zowel privé als zakelijk van uitdaging houd." ■

Akkerbouwers gaan

Steeds meer telers bij Stichting Veldleeuwerik

Binnen Stichting Veldleeuwerik werken akkerbouwers en ketenpartners samen aan verduurzaming van de voedselproductie. Ook enkele Nefyto-deelnemers zijn aangesloten. Hoe wil Veldleeuwerik haar doelstellingen bereiken? Wat doet zij op het gebied van gewasbescherming en emissiebeperking?

Veldleeuwerik is in 2006 opgericht. Na een periode van kennis opdoen worden sinds 2011 actief deelnemers geworven onder akkerbouwers, afnemers, toeleveranciers en adviesorganisaties. Inmiddels zijn circa 400 akkerbouwers en 57 partners bij Veldleeuwerik aangesloten. Dit aantal groeit nog steeds. Onder de aangesloten akkerbouwers bevinden zich voornamelijk gangbare telers, maar ook een aantal biologische telers. De partners, zo ook de aangesloten Nefyto-deelnemers, brengen vooral kennis in.

We praten met directeur Henk Heinhuis over de filosofie en doelstellingen van Veldleeuwerik en hoe de stichting haar doelstellingen wil bereiken.

Duurzaamheidsplan

Henk Heinhuis legt uit hoe Veldleeuwerik in de praktijk werkt voor de aangesloten telers. "Iedere individuele teler maakt een duurzaamheidsplan, toegesneden op zijn specifieke bedrijfssituatie. In het plan legt de teler vast welke maatregelen hij gaat nemen om zijn bedrijfsvoering te verduurzamen. Bij de opstelling van het plan wordt de teler geholpen door een geaccrediteerde adviseur van Veldleeuwerik. Deze adviseurs zijn werkzaam bij de partnerorganisaties en hebben hiervoor een speciale opleiding gevolgd."

Iedere deelnemer sluit zich aan bij een regiogroep van circa tien telers. Een groep komt acht keer per jaar bij elkaar. "Binnen de groep legt iedere teler zijn plan uit aan de andere telers. In de bijeenkomsten vertellen de telers elkaar welke maatregelen zij hebben genomen en wat de gevolgen daarvan zijn. Het lerend effect daarvan is erg groot. Veldleeuwerik hanteert de filosofie dat telers veel van elkaar kunnen leren, doordat juist telers kennis opdoen in de praktijk."

Veldleeuwerik faciliteert de regiogroepen onder meer door een regiocoördinator ter beschikking te stellen. "Iedere regiocoördinator heeft een jaarlijks kennisbudget van 1500 euro, waarvan de regiogroep expertise kan inhuren", vertelt Henk Heinhuis. "Voor de grote en meer complexe vragen kunnen we projec-

ten initiëren."

Aan de deelname aan Veldleeuwerik zijn kosten verbonden voor de telers: 150 euro per bedrijf plus 2 euro per hectare. Voor de begeleiding bij het opstellen van het eerste duurzaamheidsplan betaalt de teler 500 euro. Daarna steeds 300 euro per jaar. "Subsidie komt hier niet aan te pas", merkt Henk Heinhuis op.

Meetbaar maken

Voor het meetbaar maken van de resultaten die een teler boekt op het gebied van duurzaamheid hanteert Veldleeuwerik tien indicatoren (zie kader), waarvan gewasbescherming er één is. "Wat wij willen zien, is dat de teler bewust kiest voor bepaalde maatregelen, deze goed onderbouwt en vervolgens uitvoert", zegt

Henk Heinhuis. "De tien indicatoren hebben geen getalsmatige basis. Het gaat ons om bewustwording en bewust kiezen voor maatregelen die resulteren in verduurzaming."

Veldleeuwerik gelooft niet in indicatoren die gebaseerd zijn op getallen, legt Henk Heinhuis uit. "We hebben hier te maken met teelten in de open lucht. Daardoor zijn er veel factoren waarop de teler geen invloed heeft, zoals klimaat en bodemsoort. Om die reden zijn geen twee bedrijven hetzelfde, laat staan dat ze op getalsmatige basis met elkaar te vergelijken zijn."

Certificering

Wel heeft Veldleeuwerik er inmiddels voor gekozen om certificering in te zetten als instrument voor borging, zowel voor de stichting zelf als de aangesloten telers. "De stichting werkt aan een ISO-9001 certificering, die binnenkort zijn beslag moet krijgen. Voor de aangesloten telers willen we ook certificering invoeren, in de loop van dit jaar."

Dit wordt geen 'klassieke' certificering, met veel regels waaraan moet worden voldaan en getalsmatige normen. Om dezelfde redenen die Henk Heinhuis hiervoor heeft uitgelegd. "Een klassieke certificering en opgelegde regels werken niet. Kijk alleen al naar de voedsel-

Veldleeuwerik ziet grondkwaliteit en bodemvruchtbaarheid als belangrijke voorwaarden voor duurzame landbouw. Op de foto een voorbeeld van 'goede grond' met wortels.

Gewasbescherming en oppervlaktewater

Voor de Nefyto-deelnemers zijn de normen voor oppervlaktewater een belangrijk aandachtspunt. Zo heeft Nefyto, samen met een aantal stakeholders, het project WaterABC geïnitieerd. Doel van het WaterABC is het terugbrengen van de emissie naar het oppervlaktewater, zodat de normen van onder meer de Kaderrichtlijn Water worden gehaald. Het WaterABC heeft inmiddels emissiebeperkende maatregelen aangeboden aan de verschillende duurzaamheidsinitiatieven en certificaten zoals Global GAP, MPS, Milieukeur, VVAK, VKL en Veldleeuwerik. Al deze initiatieven staan open om maatregelen op te nemen, passend bij de opzet en filosofie van elk initiatief.

Welke voorschriften hanteert Veldleeuwerik voor de telers om emissie zoveel mogelijk te beperken? "Wij hanteren hiervoor geen voorschriften", aldus Henk

Heinhuis. "Wat Veldleeuwerik doet om bij te dragen aan emissiebeperking, is advisering en het overdragen van kennis. Zo geven we op dit moment bijvoorbeeld veel aandacht aan de biobak, als middel om restvloeistoffen verantwoord af te voeren. Ook promoten we de biobak door telers bewust te maken van de noodzaak hiervan. Ook hier gaat het om intrinsieke motivatie. We kunnen een teler verplichten om een biobak aan te schaffen, maar als hij hem vervolgens niet gebruikt, wordt het doel niet bereikt. De teler moet er als ondernemer zelf bewust voor kiezen. Dat geeft de meeste zekerheid dat hij de biobak ook daadwerkelijk gebruikt."

Meer informatie over het WaterABC vindt u op www.waterabc.nl.

voor duurzaam

Henk Heinhuis: "Bij Veldleeuwerik geloven we in intrinsieke motivatie. De teler moet er zelf van overtuigd zijn dat hij duurzaam moet telen."

schandalen van de laatste tijd: de bedrijven die dit betrof, waren allemaal gecertificeerd. Certificering kan niet garanderen dat er niets fout gaat. Datzelfde geldt voor regels die van bovenaf worden opgelegd. Bovendien kunnen dergelijke regels juist fraude in de hand werken. Bij Veldleeuwerik geloven we veel meer in intrinsieke motivatie. De teler moet er zelf van overtuigd zijn dat hij duurzaam moet telen, daar goed onderbouwde maatregelen voor kiezen en deze vervolgens uitvoeren. En de kennis die hij daarmee opdoet, delen met andere telers. Dat werkt veel beter dan regels die door anderen worden opgelegd, zeker op de lange termijn."

Gewasbescherming

Eén van de tien indicatoren waarmee Veldleeuwerik duurzaamheid meetbaar maakt, is gewasbescherming. Veldleeuwerik ziet gewasbescherming als middel om tot goede opbrengsten te komen, maar constateert dat het ook een kostenpost is en dat het gevolgen kan hebben voor de milieukwaliteit.

"Ook hier zijn de verschillen in kosten en milieubelasting tussen telers groot, als gevolg van de gewas-

sen die ze telen en de omstandigheden waaronder dat gebeurt", zegt Henk Heinhuis. "Mede daarom stellen wij geen getalsmatige eisen aan de telers."

Echter, van de tien indicatoren die Veldleeuwerik hanteert, is gewasbescherming één van de indicatoren die het meest met wettelijke normen van doen heeft. En die zijn wel getalsmatig, bijvoorbeeld de normen voor oppervlaktewater. Hoe maakt Veldleeuwerik de vertaalslag van haar inspanningen naar die wettelijke, getalsmatige normen voor gewasbeschermingsmiddelen?

"Die vertaalslag maken we niet", antwoordt Henk Heinhuis. "Net als bij de andere indicatoren gaat het ons om de maatregelen die de teler neemt."

Indruk gemaakt

Henk Heinhuis ziet een bevestiging van de filosofie rond intrinsieke motivatie in een recent werkbezoek van een aangesloten teler aan de Verenigde Staten. "In de Verenigde Staten lukt het steeds maar niet om agrariërs in beweging te krijgen voor duurzame landbouw. De manier waarop Veldleeuwerik het aanpakt en de resultaten daarvan

In het kort

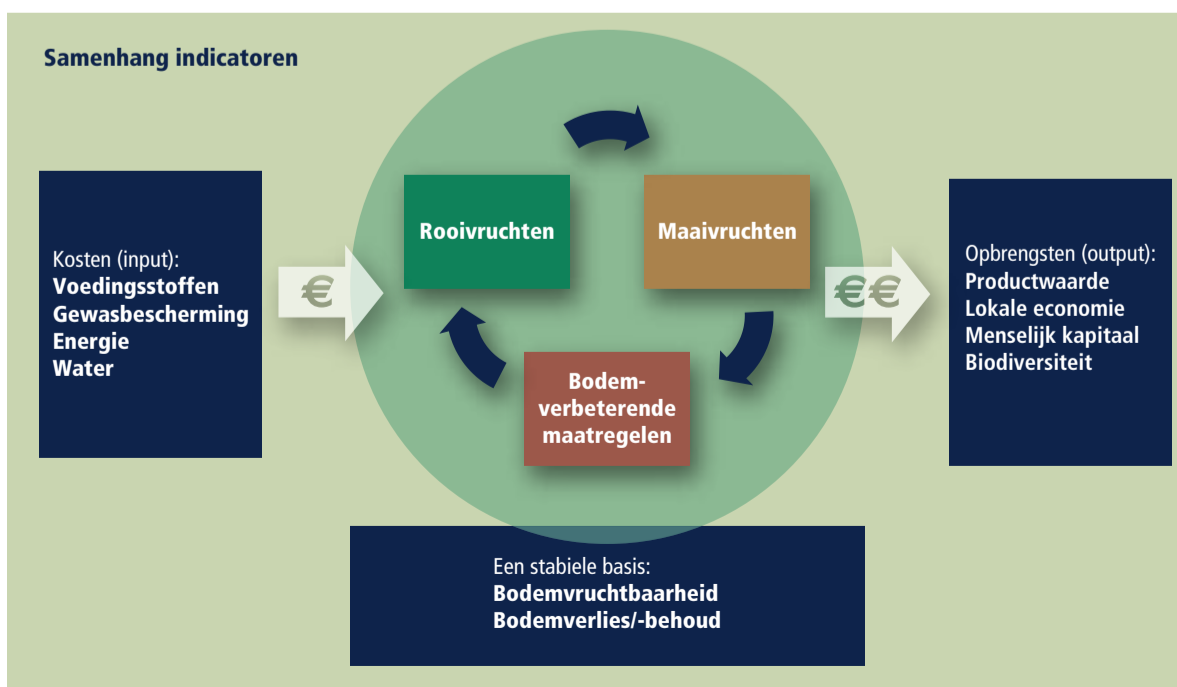
- Binnen Stichting Veldleeuwerik werken akkerbouwers en ketenpartners samen aan verduurzaming van de voedselproductie.
- Inmiddels zijn circa 400 akkerbouwers en 57 partners bij Veldleeuwerik aangesloten. Dit aantal groeit nog steeds.
- Iedere individuele teler maakt een duurzaamheidsplan, toegesneden op zijn specifieke bedrijfssituatie. Telers wisselen kennis en ervaring uit in regiogroepen.
- Duurzaamheid wordt meetbaar gemaakt via tien indicatoren, waarvan gewasbescherming er één is.
- Veldleeuwerik gelooft vooral in intrinsieke motivatie en veel minder in opgelegde regels en getalsmatige indicatoren.

hebben veel indruk gemaakt op de Amerikanen."

Meer informatie vindt u op www.veldleeuwerik.nl. ■

Tien indicatoren voor duurzaamheid

Het resultaat van de maatregelen die een teler neemt op het gebied van duurzaamheid, worden door Veldleeuwerik meetbaar gemaakt met behulp van tien indicatoren. Onderstaand schema laat de indicatoren zien en welke onderlinge samenhang ze hebben.

Ben Hoppenbrouwer 1932 - 2014

Ben Hoppenbrouwer, voormalig secretaris van Nefyto, is op 26 januari 2014 op 81-jarige leeftijd overleden.

Reeds in de jaren vijftig en zestig was hij vanuit Brabers & Douma en (daarvoor) Bureau Teppema actief voor de bestrijdingsmiddelenbranche, onder meer voor de Bestrijdingsmiddelenfederatie Nederland (BFN), de Venefab (fabrikanten) en de Venip (importeurs). Toen de Venip en de Venefab in 1971 gingen samenwerken in de Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie (Nefyto) werd Ben Hoppenbrouwer secretaris. Hij heeft daarna, samen met collega's binnen het kantoor, de industrie door een aantal woelige jaren geloodst. In 1996 ging hij met pensioen. Zijn afscheid was bij het 25-jarig bestaan van Nefyto, dat werd gevierd op Slot Zeist.

Ben Hoppenbrouwer was een hartstochtelijk voorvechter en pleitbezorger van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie in Nederland. Hij had een enorme kennis, een feilloze intuïtie en een fabelachtig geheugen. Verder beschikte hij over een onuitputtelijk reservoir van anekdotes. Ook wist hij met humor en charme veel mensen voor zich te winnen en hen te overtuigen van zijn standpunten. ■

Geen verkoopverbod glyfosaat aan particulieren

Naar aanleiding van het debat in de Tweede Kamer over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw is een motie van Esther Ouwehand (Partij van de Dieren) en Gerard Schouw (D66) aangenomen. Hierin wordt de regering verzocht om de verkoop van glyfosaat aan particulieren per november 2015 te verbieden. De motie is ingediend in aanvulling op het besluit van de regering om met ingang van november 2015 het professioneel en particulier gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen te verbieden (uitgezonderd laag-risico middelen en enkele bijzondere toepassingen). 'Uitvoering van de motie door het instellen van een verkoopverbod, is juridisch niet mogelijk', schrijft staatssecretaris Mansveld in een reactie op de motie aan de Kamer. Dat neemt niet weg dat een hele serie maatregelen in de brief van Mansveld is opgenomen, zoals: de aanwezigheid van voldoende expertise op het verkooppunt, een kassa-check, voorlichting door de tuinbranche, verkleining van de verpakkingsgrootte, verduidelijking van de etiketten op gewasbeschermingsmiddelen, introductie van veiligheidsdoppen op de verpakkingen, gerichte aandacht op het moment van verkoop van glyfosaathoudende middelen door een specifieke voorlichtingsbrochure. Deze acties gaan, zoals Mansveld meldt: 'onderdeel uitmaken van een Green Deal/convenant, met als doel dat buiten de landbouw op termijn geen chemische gewasbeschermingsmiddelen meer worden gebruikt.' ■

Verplichte keuring alle toepassingsapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen

Nefyto hecht aan een juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een goede onderhoudsstaat van de toepassingsapparatuur draagt daaraan bij. Om die reden is Nefyto verheugd dat de verplichte keuring van veldspuiten en boomgaardspuiten wordt uitgebreid naar alle professioneel gebruikte apparatuur. Basis daarvoor is de EU-richtlijn voor duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Voorbeelden van apparatuur die eerder niet onder de keuringsregels vielen zijn: motorvatspuiten, grondontsmettingsapparatuur, rijen- of strokenspuiten (inclusief op zaai- of pootmachines gebouwde apparatuur) met een werkbreedte meer dan drie meter, doseerapparatuur waarbij gewasbeschermingsmiddelen worden meegegeven aan gietwater en laagvolume spuitapparatuur (pulsfog en LVM). Bepaalde apparatuur is uitgezonderd van de verplichting, zoals onkruidstrijkers, zwavelverdamers en zaaizaadbehandelingsapparatuur. De keuring wordt uitgevoerd door bedrijven die hiervoor zijn erkend door de Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek (SKL). ■

Gewasbescherming: innovatief, veilig en duurzaam

Er worden veel inspanningen gedaan voor de innovatie van gewasbeschermingsmiddelen en voor een veilige, duurzame toepassing daarvan. Om dit te laten zien, heeft Nefyto bij de recente debatten in de Tweede Kamer over gewasbeschermingsmiddelen de volgende tien punten onder de aandacht gebracht van betrokken Kamerleden:

- innovatie.
- geïntegreerde gewasbescherming.
- minder verspilling.
- 99 procent van het fruit en

groente voldoet aan de residueisen.

- minder emissie naar oppervlaktewater.
- bijdragen aan veiligheid toepassers, voorbijgangers en omwonenden.
- zorg voor bijen.
- verduurzaming gebruik buiten de landbouw.
- voorkomen resistentie.
- onverminderde inzet kleine toepassingen.

Het volledige document is te downloaden van www.nefyto.nl. ■

Gewasbeschermingsmiddelen, waarom ook alweer?

Te weinig oog voor nut en noodzaak

In de discussie over chemische gewasbeschermingsmiddelen voert de zorg over risico's soms de boventoon en raken nut en noodzaak op de achtergrond. Die zorg moet zeker serieus worden genomen. Maar het is ook goed om te beseffen dat deze middelen behoren tot de best onderzochte stoffen en dat ze een cruciale bijdrage leveren aan voedselzekerheid, voedselkwaliteit en economie.

Goede landbouwkundige praktijk omvat een compleet pakket aan maatregelen, zoals zorg voor een gezonde bodem, keuze van het uitgangsmateriaal, rassenkeuze, geïntegreerde gewasbescherming, de inzet van innovatieve technologie en resistentiebeheersing. Deze en andere maatregelen vormen samen met het vakmanschap van de teler de basis van een productieve en duurzame landbouw.

Iedere teler gebruikt een combinatie van teeltmaatregelen en mechanische, biologische en chemische gewasbescherming om de gewassen zo veel mogelijk vrij te houden van ziekten, plagen en onkruiden. Dit is geïntegreerde gewasbescherming.

Nut en noodzaak

Hoe belangrijk is hierin de rol van chemische gewasbeschermingsmiddelen? De grafiek hiernaast geeft een indruk hoe Duitse consumenten hierover denken. Een grote meerderheid is ervan overtuigd dat chemische gewasbescherming de productiviteit van de landbouw verhoogt. Maar slechts een kwart denkt dat chemische gewasbescherming echt noodzakelijk is voor de productie van levensmiddelen.

Dit laatste wordt waarschijnlijk gevoerd door het feit dat er ook biologische land- en tuinbouw is. Maar kan de landbouw helemaal biologisch, zonder chemische gewasbeschermingsmiddelen? Een sluitend antwoord hierop is alleen te vinden door radicaal te stoppen met chemische gewasbescherming, alternatieve methoden optimaal te benutten en dan te kijken wat er gebeurt.

Denemarken heeft hiervoor in 1999 een zestal scenario's uitgewerkt. (Report from the Bichel Committee Organic - Scenarios for Denmark). De conclusie was dat 100 procent biologische landbouw, bij onveranderde consumentenvoorkeuren, de Deense economie te veel beschadigt. Denemarken heeft vervolgens besloten geen van de scenario's om te zetten in beleid.

Mislukte oogst

Gewasbescherming dient niet alleen ter verhoging van de opbrengst, maar levert ook een belangrijke bijdrage aan de oogstzekerheid. Chemische gewasbeschermingsmiddelen kunnen een redmiddel zijn als andere middelen en methoden onvoldoende helpen.

Door een ziekte of plaag niet of te laat te bestrijden, kan het gebeuren dat een boer moet besluiten het gewas voortijdig onder te ploegen. Met veelal ingrijpende bedrijfseconomische gevolgen.

Oogsten kunnen ook op grote schaal mislukken. Voordat chemische gewasbescherming zijn intrede deed, was een slechte oogst een serieus risico waarmee een samenleving ieder seizoen rekening hield. De vele hongersnoden die Europa heeft gekend, getuigen hiervan. In de periode 1845-1850 stierven een miljoen Ieren als gevolg van mislukte aardappeloogsten door de ziekte *Phytophthora infestans*. Nog steeds moeten aardappeltelers deze ziekte bestrijden, nu geholpen door ster-

kere rassen, goede landbouwkundige praktijk en chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Groei wereldbevolking

Goed om te beseffen is dat productieverhoging geen luxe is, om meerdere redenen. Op microniveau gelden vooral bedrijfseconomische redenen. Voor veel telers zijn de marges minimaal. Productieverhoging door chemische gewasbescherming kan ervoor zorgen dat voor de teler de baten opwegen tegen de kosten en dat een landbouwbedrijf levensvatbaar is. Ook draagt chemische gewasbescherming bij aan een betere kwaliteit van de producten.

Op macroniveau speelt het probleem van de groei van de wereldbe-

Goede landbouwkundige praktijk resulteert in een gezond gewas, met een goede opbrengst.

volking. De FAO heeft berekend dat de mondiale voedselproductie met 60 procent moet worden verhoogd om de hele wereldbevolking in 2050 van voldoende voedsel te voorzien. Dit moet worden gerealiseerd met een landbouwareaal dat niet groter is dan het huidige areaal en liefst nog kleiner. De oplossing ligt namelijk niet in het ontginnen van nog meer gronden, omdat dit ten koste gaat van natuurgebied (waaronder tropisch regenwoud) en daarmee samenhangend de biodiversiteit.

De oplossing voor het wereldvoedselvraagstuk ligt in het verhogen van de productiviteit, met name in de gebieden die hierin zijn achtergebleven. Uiteraard moet dit op een duurzame manier gebeuren. Weloverwogen en zorgvuldig gebruik van chemische gewasbescherming speelt hierin een belangrijke rol: voor productieverhoging, oogstzekerheid en productkwaliteit. Zo heeft productieverhoging in de landbouw in ontwikkelingslanden voorkomen dat 18 tot 27 miljoen hectare natuurgebied in de periode 1965-2004 is omgezet naar landbouwgrond.

Risico en milieu

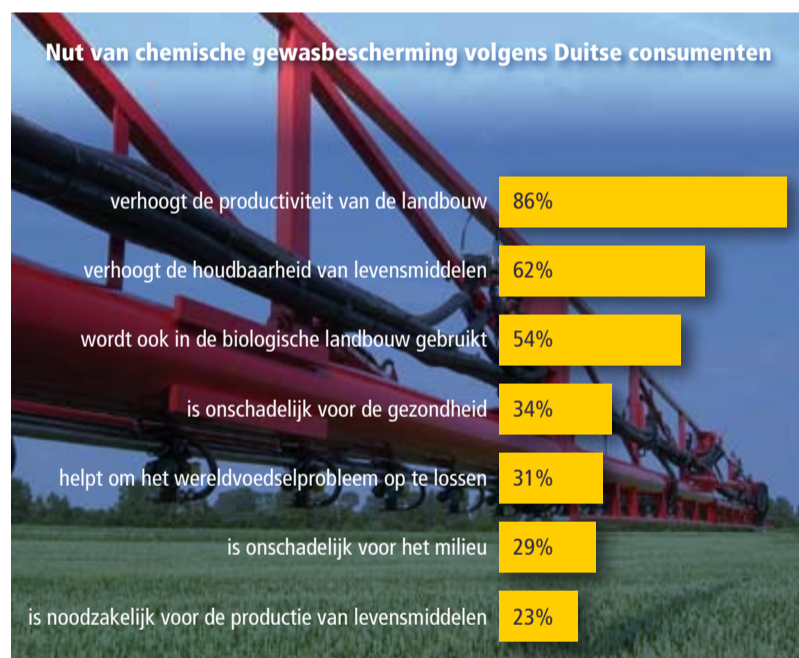
In de moderne samenleving worden veel producten gebruikt die een zeker risico hebben of milieubelastend zijn. Een aantal daarvan is nuttig, zoals geneesmiddelen, röntgenstraling voor medisch onderzoek, gewasbeschermingsmiddelen en auto's. Van een aantal andere producten is het nut te betwijfelen, zoals alcohol, tabak en vuurwerk. Van al deze producten behoren chemische gewasbeschermingsmiddelen tot de groep producten die maatschappelijk en politiek het meest onder vuur liggen.

De inherente risico's van ieder product worden aanvaardbaar gemaakt door juist en verantwoord gebruik. De afweging die hierbij wordt gemaakt, gebeurt op een wetenschappelijke basis, gebruikmakend van de meest recente kennis.

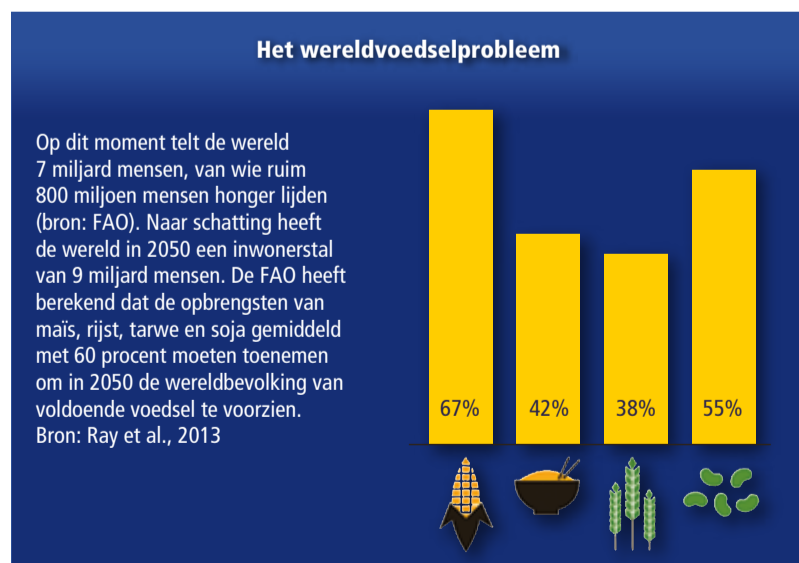
De afgelopen decennia was dit

In het kort

- Goede landbouwkundige praktijk omvat een compleet pakket aan maatregelen, waaronder geïntegreerde gewasbescherming.
- Geïntegreerde gewasbescherming is een combinatie van teeltmaatregelen en mechanische, biologische en chemische gewasbescherming.
- Chemische gewasbescherming dient niet alleen ter verhoging van de opbrengst, maar is ook een redmiddel als andere middelen en methoden onvoldoende helpen.
- De mondiale voedselproductie moet in 2050 met 60 procent zijn verhoogd om de hele wereldbevolking van voldoende voedsel te voorzien.
- Verhoging van de voedselproductie kan alleen door wereldwijde verhoging van de productie per hectare, waarin zorgvuldig gebruik van chemische gewasbescherming een belangrijke rol speelt.

De resultaten van een onderzoek onder Duitse consumenten. Bron: Bundesinstitut für Risikobewertung (2010).

COLOFON

NEFYTO BULLETIN 1 | APRIL 2014 | JAARGANG 20 Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie), belangenorganisatie voor de Nederlandse agrochemische industrie. Het bulletin wordt kosteloos toegezonden aan personen en organisaties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij gewasbescherming in Nederland. Nefyto Bulletin verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 1800.
 REDACTIE Nefyto, Hogeweg 16 | Postbus 80523, 2508 GM Den Haag | t (070) 750 31 00 | f (070) 354 46 31 | nefyto@nefyto.nl | www.nefyto.nl TEKST EN REALISATIE FredMeijer.nl Communicatie, Doetinchem
 ONTWERP EN LAY-OUT Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen FOTOGRAFIE Fred Meijer, Hans Prinsen, Veldleuwerik, Syngenta DRUK JP Offset, Duiven
 VERSPREIDING Controlled circulation / ISSN 1382-3833